

ΟΜΙΛΙΑ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΜΟΣΧΟΝΑ

ΣΤΙΣ 9 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2008, ΚΑΤΑ ΤΗ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ, ΣΤΟΝ ΙΕΡΟ
ΚΑΘΕΔΡΙΚΟ ΝΑΟ ΤΩΝ ΠΑΜΜΕΓΙΣΤΩΝ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ,
ΚΑΤΟΠΙΝ ΠΡΟΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΕΥΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΞΑΡΧΟΝΤΟΣ
ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ ΚΑΙ ΕΞΑΡΧΟΥ ΚΑΤΩ
ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ Κ. ΠΑΝΤΕΛΗΜΟΝΟΣ

Σεβασμιώτατε Πάτερ και Δέσποτα,

Χρέος ιερό είναι για κάθε άνθρωπο, να τιμά τους ευεργέτες του και να ανταποδίδει ευχαριστία στην ευεργεσία. Χρέος ιερό επίσης έχουμε εμείς οι Χριστιανοί να τιμούμε και να σεβόμαστε έμπρακτα τους πνευματικούς μας πατέρες και ηγουμένους από τους οποίους διδαχτήκαμε την πίστη την αληθινή και δια των οποίων εγκεντριστήκαμε στο σώμα της Εκκλησίας, σύμφωνα με την προτροπή του Ενδόξου Αποστόλου των Εθνών Παύλου: *μνημονεύετε των ηγουμένων υμών οίτινες ελάλησαν υμίν τον λόγον του Θεού ων αναθεωρούντες την έκβασιν της αναστροφής μιμείσθε την πίστιν (Προς Εβρ. 13, 7)*. Χρέος, τέλος, ζωτικό για την ίδια την ύπαρξη και την υπόστασή τους έχουν οι λαοί και τα έθνη να αποδίδουν την πρέπουσα τιμή σε αυτά τα πρόσωπα αλλά και σε αυτούς τους θεσμούς που τους στήριξαν και τους διέσωσαν σε καιρούς χαλεπούς.

Αυτό το τριπλό χρέος συναισθανόμενος και Εσείς, Σεβασμιώτατε, μας συνάξατε σήμερα στον Ιερό και Περικαλλή Ναό των αγίων Ταξιαρχών για να μνημονεύσουμε και να τιμήσουμε μαζί με τους Αγίους Ταξιάρχας Μιχαήλ και Γαβριήλ, τον Άγγελον της Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως, το Οικουμενικό μας Πατριαρχείο και τον Προκαθήμενο Αυτού, την **Αυτού Θειοτάτη Παναγιότητα κ. κ. Βαρθολομαίο**. Και η επιλογή τόσο του τόπου όσο και του χρόνου για την οφειλόμενη απονομή τιμής προς την Μητέρα Εκκλησία δεν είναι τυχαία. Γίνεται στον πλέον κεντρικό Ναό της Ορθοδόξου

Εκκλησίας στην πρωτεύουσα της Ευρώπης και κατά την ημέρα που οι πιστοί της πόλης αυτής πανηγυρίζουν τους προστάτες τους Αρχαγγέλους και γίνονται για άλλη μια φορά μέτοχοι και μάρτυρες της κοινότητας πίστεως και ζωής μέσα στην ευχαριστιακή πανδαισία της Θείας Λειτουργίας. Επί πλέον, ο μήνας Νοέμβριος είναι ο μήνας της θρονικής εορτής του Οικουμενικού Πατριαρχείου αφού στις 30 Νοεμβρίου είναι η μνήμη του Ιδρυτή της Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως, Αγίου Ενδόξου Αποστόλου Ανδρέου.

Κατά αρχαίο έθος και σύμφωνα με ιερές παραδόσεις οι ιστορικές έδρες των επισκόπων που έχουν μία εξέχουσα θέση μέσα στο σύνολο του σώματος της Εκκλησίας, δηλαδή τα πρεσβυγενή λεγόμενα Πατριαρχεία, έχουν κάποιον από τους Αγίους Αποστόλους του Χριστού μας ως ιδρυτές και πρώτους επισκόπους τους. Έτσι το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας έχει ως ιδρυτή του τον Απόστολο Μάρκο, το Πατριαρχείο Αντιοχείας τον Απόστολο Πέτρο, το Πατριαρχείο Ιεροσολύμων τον Απόστολο Ιάκωβο τον Αδελφόθεο και το Πρωτόθρονο Οικουμενικό Πατριαρχείο μας τον Αυτάδελφο του Αποστόλου Πέτρου, τον Πρωτόκλητο μαθητή του Χριστού, Άγιο Απόστολο Ανδρέα. Η εορτή της μνήμης λοιπόν του ιδρυτού της Εκκλησίας του Βυζαντίου, της περιοχής δηλαδή όπου αργότερα ιδρύθηκε η Κωνσταντινούπολη, είναι και ονομάζεται **θρονική εορτή του Πατριαρχείου**. Και ας μην ξενίζει σε ορισμένους ο όρος θρονική. Οι θρόνοι των Πατριαρχών δεν είναι θρόνοι εξουσίας και δυναστείας αλλά είναι πνευματικοί θρόνοι θυσίας, αγώνα και προσφοράς. Άλλωστε και η ονομασία «θρόνος» έχει αγιογραφικό υπόβαθρο αφού στην Καινή Διαθήκη γίνεται επανειλημένα λόγος για τους θρόνους των Αποστόλων.

Η ιστορία της Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως αρχίζει από το 38 μ.Χ., όταν ο Απόστολος Ανδρέας τοποθετεί ως πρώτο επίσκοπο του Βυζαντίου τον Άγιο Στάχυ. Και είναι έτσι που ξεκινάει η μεγάλη και ένδοξη παρουσία στον

κόσμο αυτού του πνευματικού λιμένα που αποδείχτηκε μέσα στο διάβα των αιώνων το στήριγμα της πίστης της αληθινής, ο εγγυητής της ενότητας της Εκκλησίας και ο συνεκτικός σύνδεσμος του γένους του απανταχού χριστιανικού ελληνισμού. Οι τρεις πρώτοι αιώνες ήταν γεμάτοι από χριστιανική ανδρεία και καρτερία και από πλήθος χριστιανικών αιμάτων που πότισαν το δέντρο της πίστης, αλλά η μικρή πόλη του Βυζαντίου παραμένει μία άσημη περιοχή παρόλο που τον επισκοπικό θρόνο της τίμησαν άγιες και ηρωϊκές μορφές.

Η περίοδος της μεγάλης άνθησης και λαμπρής ακτινοβολίας αρχίζει από το 324. Είναι κατ'αυτό το έτος που αποφασίζεται η μεταφορά της πρωτεύουσας της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας από την Παλαιά Ρώμη στην περιοχή του Βυζαντίου. Η νέα πρωτεύουσα της λαμπρής αυτοκρατορίας εγκαινιάζεται το 330 και παίρνει το όνομα Νέα Ρώμη ή Κωνσταντινούπολη. Από εκείνη τη στιγμή και μέχρι τις ημέρες μας η μοίρα του γένους μας καθώς και η διαφύλαξη της ορθής χριστιανικής πίστης, συνδέονται άμεσα με αυτήν την Πόλη που δεν χρειάζεται πλέον κανείς να πει το όνομά της διότι η Κωνσταντινούπολη γίνεται όχι μόνο διοικητικό και πνευματικό κέντρο αλλά γίνεται η οικουμενική πόλη, η πόλη των ελπίδων ενός ολόκληρου γένους, ο ομφαλός της χριστιανικής οικουμένης, η βασιλεύουσα της Ρωμηοσύνης, **η Πόλη μας**. Και αυτοί οι χαρακτηρισμοί ενισχύονται και χαράσσονται ανεξίτηλα στην ιστορία και τη ζωή του γένους μας, ώστε και σήμερα κάθε γνήσιος Έλληνας αλλά και κάθε ορθόδοξος Χριστιανός ανά τον κόσμο, όποια και αν είναι η καταγωγή του, αισθάνεται να τον διαπερνούν ρίγη συγκινήσεως και μόνο στο άκουσμα της λέξης **Κωνσταντινούπολη**. Γιατί, για τον εκχριστιανισμένο ελληνισμό, η Πόλη γίνεται ότι ήταν για τον ευσεβή Ιουδαίο της Παλαιάς Διαθήκης η Ιερουσαλήμ. Η Πόλη γίνεται η νέα Ιερουσαλήμ και η Αγιά Σοφιά το σύμβολο της ενότητας της οικουμενικής ορθόδοξης χριστιανοσύνης.

Η μικρή επισκοπή του Βυζαντίου γίνεται πλέον διαδοχικά Αρχιεπισκοπή, Πατριαρχείο, Οικουμενικός Θρόνος, Μεγάλη του Χριστού Εκκλησία. Και αυτή η εξέλιξη δεν ήταν τυχαία. Πέρα από την Θεία Πρόνοια που επηρέασε τις καταστάσεις ώστε η Κωνσταντινούπολη να αποτελέσει την πρωτεύουσα της νέας χριστιανικής αυτοκρατορίας, η ακτινοβολία και η εξέχουσα θέση της Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως οφείλουν πολλά στα πρόσωπα που κόσμησαν αυτόν τον πατριαρχικό θρόνο και που έδωσαν την μεγάλη αυτή πνευματική αίγλη με την άγια ζωή και δράση τους. Πρόσωπα που έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην προάσπιση και οριοθέτηση της μόνης αληθινής πίστεως που αγιάζει, που θεραπεύει, που σώζει. Αρκεί κανείς να θυμηθεί τον Άγιο Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως, Γρηγόριο το Θεολόγο ο οποίος με θάρρος, πίστη και αποφασιστικότητα έδωσε τη μάχη εναντίον της πρώτης μεγάλης αίρεσης που απειλούσε να γκρεμίσει τα ίδια τα θεμέλια της Εκκλησίας του Χριστού, της αίρεσης του Αρειανισμού. Στην αρειανοκρατούμενη Κωνσταντινούπολη όπου οι πάντες είχαν μολυνθεί από το φαρμάκι της αίρεσης, μόνος ο Γρηγόριος με λίγους εναπομείναντες ορθοδόξους, με τους περίφημους πέντε θεολογικούς του λόγους, με την άγια βιοτή του, με τη βαθειά και ανυποχώρητη θεολογική του οξυδέρκεια, με τον πόνο του ποιμένα που έβλεπε το ποίμνιό του να καταβροχθίζεται από προβατόσχημους βαρείς λύκους, πέτυχε το αδύνατο. Πέτυχε να καταστήσει την Κωνσταντινούπολη ορθόδοξη και να επιστρέψει το λαό της προς την αληθινή ευσέβεια. Και μολονότι ήταν από τη φύση του άνθρωπος που αγαπούσε τη μόνωση και την ησυχία της ερημίας, δεν δίστασε όταν οι ανάγκες το επέβαλαν, να μπει στη πολυθόρυβη και επικίνδυνη Πόλη ως Ποιμένας και Αρχιεπίσκοπος γιατί γνώριζε πως αν ο αγώνας για την πίστη κερδιζόταν στην Κωνσταντινούπολη, εύκολα μετά η νίκη θα εξαπλωνόταν σε όλη την οικουμένη.

Να θυμηθούμε τον άλλον Άγιο Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως, τον γενναίο αγωνιστή, τον απaráμιλλο κήρυκα, τον προστάτη όλων των πτωχών και των αδικημένων, τον Ιωάννη το Χρυσόστομο, που «χρυσούς το στόμα, χρυσούς και την καρδίαν», έδωσε τα πάντα, ακόμη και την ίδια τη ζωή του για το ποίμνιό του και για να καταφέρει να εμποτίσει με τα γνήσια χριστιανικά νάματα τα μυαλά και τις καρδιές πλήθους ανθρώπων. Μέχρι σήμερα οι πολυπληθείς λόγοι του καθώς και ο άγιος βίος του, αποτελούν φως για όλους τους χριστιανούς, ενώ η θεία Λειτουργία που φέρει το όνομά του είναι η συνήθως τελουμένη Λειτουργία όλων των ορθόδοξων λαών, ανά τον κόσμο.

Λίγα χρόνια μετά ένας άλλος Πατριάρχης, ο Άγιος Φλαβιανός Κωνσταντινουπόλεως, με ανδρεία χριστιανική και με γνήσια αγάπη για τον Χριστό και την Αλήθεια που σώζει, αντιτάχθηκε στην αίρεση του μονοφυσιτισμού που δόλια προσπαθούσε να προκαλέσει σύγχυση και να δελεάσει τους ορθόδοξους χριστιανούς με πρωταγωνιστές τον αιρετικό Ευτυχή και τον ανεκδιήγητο εκείνον Διόσκορο Αλεξανδρείας. Και βρέθηκε μόνος, αντιμέτωπος με τους φανατισμένους κακοδόξους προς τους οποίους προέταξε τα στήθη του καλού και πράου ποιμένα αλλά και του αγωνιστή Πατριάρχη και έσωσε την ορθόδοξη πίστη από τη νοθεία που ήθελαν να της επιβάλουν οι πλανεμένοι. Και μάλιστα, λόγω των βιαιοτήτων και των κακουχιών που υπέστη κατά τη ψευτοσύνοδο της Εφέσου το 449, σε λίγες μέρες ξεψύχησε παραδίδοντας λαμπρόφωρα την πατριαρχική του ψυχή στα χέρια του Θεανθρώπου Χριστού που τόσο πολύ αγάπησε.

Μάρτυρες, ομολογητές, αγωνιστές της πίστεως, όσιοι και δίκαιοι ήταν οι περισσότεροι από τους Πατριάρχες που πέρασαν από τον Θρόνο. Όμως, η προσφορά του Πατριαρχείου δεν περιορίζεται μόνο στην προάσπιση της ορθής πίστης και του ορθόδοξου ήθους. Η Κωνσταντινούπολη και το Πατριαρχείο επιβεβαίωσαν

πολλές φορές την αποστολική τους διάσταση. Τρανό παράδειγμα ο εκχριστιανισμός των Σλάβων. Όλοι οι αδελφοί μας ομόδοχοι σλαβικοί λαοί δεν ξεχνούν -και δεν πρέπει να ξεχνούν- ότι αν βρίσκονται σήμερα μέσα στην ορθόδοξη χριστιανική πίστη, το χρεωστούν στο Οικουμενικό Πατριαρχείο και στον μεγάλο εκείνον και σοφό Πατριάρχη, τον Μέγα Φώτιο, ο οποίος υπήρξε ο εμπνευστής, ο εμπυχωτής και ο διοργανωτής της Ιεραποστολής στους Σλάβους και της διάδοσης του θσαυρού της χριστιανικής πίστεως μέσω των Αγίων Ισαποστόλων Θεσσαλονικέων αδελφών Κυρίλλου και Μεθοδίου.

Και όταν ήλθαν τα μαύρα χρόνια της σκλαβιάς, το Οικουμενικό Πατριαρχείο γίνεται Μητέρα για όλους τους σκλαβωμένους ορθοδόξους λαούς και πορεύεται μαζί τους το δρόμο του σταυρού του μαρτυρίου, προσπαθώντας απο τη μια να κρατήσει άσβεστη τη φλόγα της ορθόδοξης πίστεως και από την άλλη να χρησιμοποιήσει όσα προνόμια του έδωσε ο κατακτητής για να κάνει τη ζωή των ραγιάδων όσο ήταν δυνατόν πιο υποφερτή. Στιγμή δεν σταμάτησε να γεμίζει με πίστη και ελπίδα το γένος. Με σύνεση και με καρτερία άγωνίσθηκε το Πατριαρχείο για να σώσει όσους περισσότερους μπορούσε από θάνατο, από βασανιστήρια, από φυλακές, από βίαιους εξισλαμισμούς, από κάθε είδους αυθαιρεσίες και βιαιότητες. Και πολλές φορές το πλήρωνε αυτό με την ίδια τη ζωή των Πατριαρχών. Μεταξύ αυτών εξέχουσα θέση κατέχει ο Πατριάρχης Γρηγόριος ο Ε΄ που απαγχονίστηκε τη μέρα του Πάσχα του 1821, θυσιαζόμενος για την ελευθερία του γένους. Αλλά και πριν και μετά τον Ιερομάρτυρα Πατριάρχη υπέστησαν μαρτυρικό θάνατο μετά την Άλωση της Βασιλεύουσας και άλλοι Οικουμενικοί Πατριάρχες όπως οι Μάξιμος Β΄, Ιωακείμ, Κύριλλος Β΄, Παρθένιος, Γαβριήλ, Άνθιμος Γ΄, Χρύσανθος.... Ενώ και οι άλλοι Πατριαρχεύσαντες ήταν σε μία συνεχή κατάσταση απειλών και ταπεινώσεων. Το αγωνιστικό και μαρτυρικό φρόνημα των Πατριαρχών εκφράζεται με τη φράση του

Πατριάρχου Ιωάσαφ (1556–1565) που όταν υπέστη τις απειλές των κατακτητών και των συνεργατών τους ότι θα του ξεριζώσουν τα γένηα, εκείνος είπε:“ Ουχί μόνον τα γένηα αλλά και τας χείρας και την κεφαλήν δύνανται να με αποκώψωσι ένεκα των αληθειών της πίστεως μας; Θα δεχθώ”.

Αλλά και κατά τους νεώτερους χρόνους παρόλο που το Οικουμενικό μας Πατριαρχείο εξακολουθεί να βρίσκεται σε αιχμαλωσία, η λάμψη του είναι τέτοια ώστε να φωτίζει ως φάρος λαμπερός όλη την οικουμένη. Αποτελεί το συνεκτικό κρίκο όλων των κατά τόπους ορθόδοξων Εκκλησιών, φυλάει με θεολογική ακρίβεια και με άκρα ευλάβεια την πίστη και τη λατρεία της Ορθοδοξίας και ταυτόχρονα μετέχει σε διάλογο αγάπης με τους χριστιανούς των άλλων δογμάτων. Μεγάλοι Πατριάρχες κόσμησαν τον Οικουμενικό Θρόνο και κατά τον παρελθόντα αιώνα. Ένας από τους σημαντικότερους Πατριάρχες στη σύγχρονη ιστορία είναι αναμφισβήτητα ο μακαριστός Πατριάρχης Αθηναγόρας που με το ευρύ πνεύμα αλλά και τη δυναμικότητα που τον χαρακτήριζαν κατάφερε να βγάλει από την απομόνωση την Ορθόδοξη Εκκλησία ώστε αυτή να μετέχει πλέον, πρωτοστατούντος του Οικουμενικού Θρόνου, σε διαλόγους ειλικρινίας και αγάπης με τα άλλα δόγματα διότι γνώριζε πολύ καλά πως μόνο αυτός που αμφιβάλλει για τον εαυτό του αποφεύγει και τον διάλογο. Και είναι αυτός που προέβη μαζί με τον τότε Πάπα της Ρώμης Παύλο τον 6ο στη άρση των αναθεμάτων του σχίσματος του 1054.

Ο σημερινός Παναγιώτατος Οικουμενικός Πατριάρχης κ .κ. Βαρθολομαίος με την πίστη τη θερμή, με τις πολλές γνώσεις του, με την ευρύτητα του πνεύματός του, με την ακάματη δραστηριότητά του, με τις ανησυχίες του γύρω από τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα, με την ανύστακτη ποιμαντική του μέριμνα για τη διαφύλαξη της ενότητας της Ορθόδοξου Εκκλησίας, έδωσε ακόμη μεγαλύτερη ώθηση στην ήδη απαστράπτουσα

παρουσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου μέσα στον κόσμο. Με δύο συνάξεις των προκαθημένων των διαφόρων ορθόδοξων Εκκλησιών στο Φανάρι που συνεκάλεσε και διοργάνωσε ο ίδιος, έδωσε μεγάλη ώθηση στην πιο καλή συνεργασία ανάμεσα στις διάφορες Εκκλησίες και προωθεί με κάθε τρόπο την ενότητα της Ορθοδοξίας. Διότι πολλές φορές, κινήσεις που προέρχονται από μια εθνοφυλετική αντίληψη της Εκκλησίας απειλούν την ενότητα της Ορθοδοξίας και υπονομεύουν τη θέση και το ρόλο που έχει το Οικουμενικό Πατριαρχείο στο σύνολο των Χριστιανών.

Το τρέχον έτος 2008, αφιερώθηκε από τον Πατριάρχη μας στον απόστολο Παύλο με την ευκαιρία των 2000 ετών από τη γέννησή του. Με αυτήν την ευκαιρία συνεκάλεσε πρόσφατα τους Προκαθημένους των Αυτοκεφάλων Ορθόδοξων Εκκλησιών ώστε πάνω στα ιερά παραγγέλματα του Αποστόλου των Εθνών να εργασθούν από κοινού για την περαιτέρω ενότητα σε θέματα πίστεως, λατρείας και κανονικής τάξεως. Έχει απόλυτη συνείδηση της θέσεως που κατέχει ως εγγυητής της ενότητας της Εκκλησίας και προσπαθεί παντοιοτρόπως για αυτήν. Έχει επί πλέον συναίσθηση και της ανάγκης να εκφράζει η Ορθόδοξη Εκκλησία ενιαία φωνή για τις ανησυχίες και τα προβλήματα του σημερινού ανθρώπου. Εδρασμένος πάνω στην Αγιογραφική και Αγιοπατερική διδασκαλία για την αγάπη και το σεβασμό που πρέπει να δείχνει ο άνθρωπος για την κτίση, ανέπτυξε παράλληλα με τις άλλες δραστηριότητές του έντονο το ενδιαφέρον του για την προστασία του περιβάλλοντος ώστε αυτή η φροντίδα του να γίνει παγκοσμίως γνωστή.

Ο ρόλος του Οικουμενικού Πατριαρχείου εξακολουθεί να είναι σπουδαίος και αναντικατάστατος. Είναι η Μητέρα Εκκλησία για όλους τους Ορθόδοξους και όλοι μας αποτελούμε σάρκα από τη σάρκα του. Στηρίζοντάς το πνευματικά ή υλικά στηρίζουμε τελικά τον ίδιο τον εαυτό μας.

Σεβαμιώτατε,

Όταν ο νους μας πηγαίνει στο Φανάρι και στου Βοσπόρου τ'αγιονέρια, η καρδιά μας σκιρτά και αυθόρμητα ανεβαίνει παρακλητική η δέηση προς τον Κύριο να φυλάττει τον Πατριάρχη του Γένους μας και το Οικουμενικό Πατριαρχείο ώστε να συνεχίζει να μεταλαμπαδεύει το φως της Ορθοδοξίας ανόθευτο και να μας στηρίζει στην πίστη και την ελπίδα. Αμήν! Γένοιτο Κύριε!